

STORA UTSKOTTETS betänkande N:o

N:o 8/1955.

8/1955 med anledning av landskapsstyrelsens framställning till Ålands landsting med förslag till hemställan om ändring av gruvlagen, given den 24 mars 1943 (FFS 273/43). (N:o 23/1955).

Landstinget, som i ärendet fått mottaga lagutskottets betänkande N:o 11/1955, har däröver inbegärt stora utskottets utlåtande.

Stora utskottet har vid ärendets behandling omfattat den ståndpunkten att man icke bör eftersträva sådana åtgärder varigenom exploateringen av malm vid Nyhamn eller även måhända annorstädes helt skulle omöjliggöras eller ens för en avsevärd tidsperiod framskjutas, men anser utskottet att rådrum på ett eller annat sätt bör söka åstadkommas förrän malmbrytning igångsättes, på det att erforderliga undersökningar må hinna företagas och utredningar, särskilt måhända vad beträffar äganderätten till havsbotten utanför byarågången vid Nyhamn, göras ävensom bestämmelser hinna utarbetas, vilka dels skulle reglera den framtida gruvverksamheten inom landskapet samt dels även medgiva landskapsstyrelsen vissa konkreta rättigheter med avseende å densamma. Härjämte har utskottet beaktat att möjligheterna av en våldsamt industriell utveckling med hjälp av nya tekniska metoder sannolikt för landskapet skulle medföra en väsentlig ändring av förutsättningarna för självstyrelselagen och sålunda jämväl kunna motivera lagstiftningsåtgärder för tillvaratagande av de syften, som sagda lag tjäna.

Stora utskottet omfattar sålunda lagutskottets betänkande och förslag, om ock i utskottet vid sammanträdet uttalades i viss mån från detta betänkande avvikande önskemål, särskilt vad beträffar tiden för uppskjutandet med vidare åtgärder. Även lagutskottets motivering har omfattats av stora utskottet. Utskottet har dock med beaktande av vad lantrådet yttrade vid landstingets plenum den 12 oktober funnit lämpligt föreslå att huvudframställningen från landstinget måtte adresseras till Finlands Riksdag i st.f. till Finlands Regering medan följebrevet alltfortfarande skulle vara ställt till Finlands Regering.

I anseende till det sagda från Stora Utskottet därför för landstinget värdsammast föreslå

att landstinget till Finlands Riksdag ville avlåta följande proposition:

Till Finlands Riksdag

från Ålands landsting.

Till den 21 - - - - (i enlighet med lagutskottets förslag) - - - synpunkter på densamma till Riksdagens kännedom och för vidtagande av de lagstiftningsåtgärder som - - - - (i enlighet med lagutskottets

förslag) - - - -

På landstingets vägnar:

talman

vicetalman

vicetalman

samt att landstinget därjämte till Finlands Regering ville rikta följande framställning:

Till Finlands Regering
från Ålands landsting.

Sedan - - - - (i enlighet med lagutskottets förslag) - - - -

På landstingets vägnar:

talman

vicetalman

vicetalman

Mariehamn, den 12 oktober 1955.

På Stora Utskottets vägnar:

Harry Johansson
Harry Johansson

ordförande

Jan-Erik Lindfors
Jan-Erik Lindfors
sekreterare.

Närvarande i utskottet: Harry Johansson, ordförande, Hugo Elfsberg, viceordförande, Gunhild Berglund, Sigurd Danielsson, Gustav Ek, Gustav Jansson, Sven Lindholm, Einar Sundin, Bertel Söderlund och Wilh. Wilén.

Betänkandet uppläst, justerat och godkänt den 13 oktober 1955.

Harry Johansson
Harry Johansson

Hugo Elfsberg
Hugo Elfsberg

Territorialhavets och dess botten rättsliga natur.

av professor Erik Castren

Med territorialhavet eller de yttre territorialvattnen avser man det ~~avsnitt till~~ en viss bredd ~~av havet~~, som börjar vid yttre randen av havs-
hamnar, mindre havsvikar samt skärgården, (vanligen 3-6 sjömil) där ^{strand-} kust-
staten har vissa rättigheter och privilegier, som saknas beträffande öppna
havet. Denna definition är med avsikt gjord i ~~en~~ vid form, för att man
icke skall föregripa territorialhavets rättsliga natur, vilken det här
är avsikten att söka utreda på ett allmänt sätt utan att ingå på detaljer
av det rättssystem som gäller på territorialhavet. Frågan om territorialha-
vets utsträckning lämnas även utanför denna framställning. Territorialhavets
och dess botten rättsliga natur kommer att granskas till en början med
hänsyn till folkrätten och de internationella förhållandena (^{statens} ~~stats~~ ^{praxis} ~~praxis~~)
samt därefter det inrikes läget eller statens och de enskildas inbördes
förhållanden, med särskild uppmärksamhet på Finland. Beroende på hur terri-
torialhavet och dess botten karaktäriseras, kunna även de praktiska
resultaten variera betydligt. Territorialhavets botten omfattar såväl
dess yta (skalet) som det inre av havsbotten, och det är skäl att behandla
dessa skilt för sig, liksom även själva havet (vattenområdet). Vi börja
med det sistnämnda, som åtminstone ännu bildar detta områdes huvudsakliga
och viktigaste del.

I.

De flesta forskare medge, att territorialhavet är kuststatens område (vis-
serligen som sådant av speciell natur och skiljande sig på bestämt sätt från
statens landterritorium). (Fenn: redan på 1500 talet utvecklades en regel,
att kusthavet tillhör statens område). Redan territorialhavets benämning
antyder härpå, ehuru därom kan användas och har använts andra, neutrala
benämningar, såsom kusthav. Det är dock möjligt, att territorialhavet hålles
för något slags bihang till statens landterritorium eller att dess karak-
tär av statsområde helt bestrides. (På sistnämnda ståndpunkt bl.a. v Liszt:
denne anser att staten har endast vissa maktbefogenheter där och hänvisar
till att vissa företeelser, såsom dråp och födsel ombord på främmande far-
tyg på territorialhavet kan bedömas såsom skedda i flaggstaten och icke
i strandstaten. Häremot anför Castren, att det blir annat förhållande, om
fartyget ankrat, samt att motsvarande företeelser även inträffa på land-
området, jfr beskickningar och diplomater). Territorialhavet är icke, så
förklaras det, sådant statens område, där territorialherraväldet är på
visst sätt begränsat, utan tvärtom är det fråga om en sådan del av öppna
havet, där åt strandstaten har medgivits vissa rättigheter. (Fastän ut-
gångspunkterna äro motsatta, kommer man vanligen till samma resultat, men
osäkra fall avgöras närmast i analogi med öppna havet, således så att
alla medges samma rättigheter och friheter). Härvid säges antingen, att

dess strandstatens rättigheter endast äro något slags servitut (La Pradelle Viéneuve, Scelle: alla hav tillhöra "världens internationella rättssystem", Institutet för internationell rätt 1894: strandstaten har suveränitet till kusthavet), eller att strandstatens rättigheter häröra sig från strandstatens självbevarerätt (Bonfils-Fauchille). Mot servitutsteorin har anförts bl.a. att servitut icke kunna beviljas i herrelösa områden (öppna havet) och att hela servitutsbegreppet är stridigt i folkrätten. Vad åter beträffar tagandet av självbevarerätten till förklaringsgrund, så är det nog sant att försvarssynpunkter kanske i tiden verkade kraftigast på uppkomsten av territorialhavssystemet; men åtminstone nuförtiden verkar det konstlat, om alla strandstatens rättigheter på territorialhavet försöka härledas enbart från självbevarerätten (t.ex. rätten att förbehålla staten eller dess medborgare kustfart och kustfiske). Då servituts- och självbevareraseteorins anhängare hänvisa till, att territorial- eller kusthavet står i naturlig förbindelse med öppna havet, så håller detta streck även beträffande havshamnar och andra inre territorialvatten (t.o.m. vissa inlandsfarleder), om vilkas statsområdeskaraktär alla äro ense. Och å andra sidan måste betydelse tilläggas den omständigheten, att territorialhavet ~~står~~ ansluter sig aningen direkt eller genom förmedling av inre territorialvatten till ~~statens~~ landterritorium. Territorialhavets fysiska gemenskap med öppna havet bör givetvis tagas, och har även tagits i beaktande såtillvida, att på territorialhavet råder ~~fr~~ allmän (riskfri) genomfartsrätt.

Den stora majoritet av folkrättsforskare, som godkänner territorialhavets karaktär av statsområde, fördelar sig i sin tur på tvenne huvudgrupper, nämligen anhängarna till äganderättsteorin och anhängarna till suveränitetsteorin. Den förstnämnda uppfattningen, enligt vilken territorialhavet hör icke blott till strandstatens herravälde utan även är i dess ägo (dominium), var tidigare nästan ensamrådande. En amerikansk jurist har t.o.m. uppgjort statistik för tiden 1670-1949 och uppger, att av olika länders främsta forskare, till antalet 196, endast 16 skulle vara av annan åsikt. Dessa siffror äro dock missvisande först och främst i i det avseendet, att alla till äganderättsteorins anhängare hänförda icke vid närmare studium visa sig höra dit. Vidare är det att beakta, att redan mycket tidigt även andra uppfattningar ha framförts, och ju längre fram i tiden vi komma, desto tydligare är ett vacklande skönjbart i form av vissa förbehåll och nyanser samt direkt i form av förkastande av den klassiska uppfattningen. Äganderättsteorin har nog ännu nuförtiden betydande anhängare, främst i den anglo-amerikanska doktrinen, men å andra sidan har ^{densamma} synnerligast uti den senaste franska doktrinen kritiserats strängt och uppenbarligen med skäl. Beaktansvärt är även, att äganderättsteorin knappt alls har haft förespråkare vid diskussioner om territorialhavets karaktär i folkrättsföreningar föreningar för internationell rätt, lika litet som i den officiellt präglande kodifieringsverksamheten. Många forskare ha icke noggrannare befattat sig med frågan

territorialhavets rättsliga natur, utan konstatera endast kort, att territorialhavet tillhör ^{statens} område (jfr Borchard: territorialhavet är samma slags område som landområdet, utom att på det förstnämnda existerar riskfri genomfart). Detta betyder icke ännu, att de skulle anse territorialhavet vara i statens ägo. Folkrättsforskarna äro ofta på ett mycket gammalmodigt plan och hålla segt fast vid ~~xi~~ civilrättsliga begrepp och analogier, som överlevat sin tid på det internationella området. Sålunda fattades statens förhållande till dess landområde till en början som något slags äganderätt (dominium), tills man småningom började tala om herravälde (imperium), varifrån man slutligen ~~slutligen~~ kommit till den nuvarande befogenhetsteorins ståndpunkt. Då man en gång för länge sedan övergivit en sakrättslig uppfattning för landterritoriets del, så är det ännu mindre skäl att fasthålla därvid då det är fråga om territorialhavet. Territorialhavet är ju av den arten, att det är tvivelaktigt, om det ~~är~~ kan vara föremål för äganderätt eller om det är skäl att göra det till föremål för en sådan rättlig rätt. - Vad statspraxis beträffar, så har man i vissa stater i vissa lagar och domstolsbeslut ställt sig på äganderättsteorins ståndpunkt, men detta bevisar icke ~~att~~ att detta vore den allmänna uppfattningen ens i dessa stater, än mindre i hela det internationella rättssamfundet.

Suveränitetsteorin utgår därifrån, att strandstaten principiellt har herravälde eller bestämmanderätt på sitt territorialhav och att således även dess rättsordning i allmänhet är i kraft där, även nu med beaktande av att riskfri genomfart betingar undantag. Av suveränitetsteorin finnas flera olika varianter. Några hålla redan ordet "suveränitet" för farligt, alltför kraftigt, och tala i stället om lagskipningsrätt och övervakning eller bestämmanderätt ("authority") (Colombos, Higgins-Colombos). Andra åter säga, att detta i själva verket åsyftar samma sak, vilket ä-ven i allmänhet torde vara sant. I allmänhet understrykes även, att strandstatens suveränitet är begränsad, speciellt på grund av den tidigare nämnda genomfartsrätten. Territorialhavet är ett slags samfällighet. Till suveräniteten hänföra några kanske även strandstatens äganderätt till sitt territorialhav, men detta är i intet fall något väsentligt för suveräniteten. De flesta önska även uppehållanden und-
ska en sådan uppfattning och i varje fall göra klart, att här föreligger en-
ne frågor, av vilka den ena möjligen ej alls hör till folkrättens gebit.
jfr Daniel: USA:s territorialvatten kunna ägas av delstaterna, men suveräni-
eten tillhör förbundsstaten). Suveränitetsteorin är nuförtiden mycket vitt
bredd bland folkrättsforskarna och densamma kan anses vara förhärskande samt
st^{ast}tsvarande en riktig uppfattning och det verkliga läget. (jfr bl.a. Rygh, om
ettigheten till sjöbuden ~~och~~ og undergrunn, Jus Gentium 1950). Några jäm-
tälla territorialhavet med statens landterritorium, och anse den enda
viktiga skillnaden ligga i den omtalade genomfartsrätten. Å andra sidan fäs-
es uppmärksamhet vid territorialhavets olikartade fysikaliska vatten karaktär,
av kommer, att detsamma bör bibehållas såsom ett i gemensamt bruk varande

område icke blott i internationellt sammanhang utan även ur inrikes synpunkt. Alla äro ense om, att kustfiske samt territorialhavets tillgångars utnyttjande i allmänhet ävensom rätt att idka lokaltrafik där kan förbehållas strandstaten och dess invånare. - Den allmänna statspraxisen synes i synnerhet på senare tid tydligt ha ställt sig på suveränitetsuppfattningens ståndpunkt, vilket framgår såväl av fördrag, som ~~officiella~~ kodifieringsarbeten och den inrikes lagstiftningen.

II.

den del av botten, som är synlig, eller Territorialhavets bottens yta åsyftar egentligen endast det översta tunna skal^{et}, ~~som kan ses~~, men i praktiken kommer man vid utnyttjande av botten (t.ex. vid sjöfart, fiske och byggande) att tränga in i botten någon sträcka. Dock är det skäl att göra skillnad mellan bottenens yta och de underliggande skikten. Vart hör då bottenens yta, till det ovanför liggande territorialvattnet eller till det inre av botten? De flesta forskarna ha granskat havsbottenens ytas rättsliga natur enbart i samband med frågan om det öppna havet, varvid man i allmän huvudsak urskilt två riktningar, nämligen de, som talat för den uppfattningen, att havsbotten (ytan och djupskikten) äro att jämföra med öppna havet, varvid havsbotten skulle vara förbehållen allmänt bruk, samt de, som karaktärisera såväl bottenens yta som djupskikten såsom herrelösa områden, res nullius, vilka kunna ockuperas åtminstone ^{genom} ~~utgående~~ från kusten utgående grävningar. (betr. olika åsikter: Waldock och Briggs; FN:s internationella kommitte: att områden på högst 100 famnars djup skulle tillhöra strandstatens lagskipningsområde). Läget är emellertid icke detsamma beträffande territorialhavet som beträffande öppna havet, isynnerhet om man utgår från att strandstaten på territorialhavet har suveränitet. Några forskare anse, att bottenens yta och djupskikt rättsligt höra samman. Betydligt allmännare och uppenbarligen även mera grundad är uppfattningen, att de stadgar, som gälla för territorialhavets vatten även gälla bottenens ytskikt. (Bonfils-Fauchille anse att bottenens yta och dess djupskikt i rättsligt avseende skola behandlas på olika sätt och att botten självklart i detta avseende ej heller skall betraktas som en fortsättning på fastlandet). Utom det, att bottenens ytskikt ofta behöves vid utnyttjandet av själva territorialhavet, bör å andra sidan beaktas, att då man är verksam på bottenens yta i vissa fall, såsom vid byggande, detta kan inverka skadligt på allmänna, d.v.s ~~alla~~ de ~~staterna~~ olika staternas fördelar (i samband med den riskfria genomfarten), varemot vid ingrepp i bottenens djupskikt verkningarna i allmänhet icke märkas på territorialhavet. Sålunda finna vi, att territorialhavets bottenens yta i princip bör förbli i allmänt bruk och utan utanför ockupationsrätten, vilket dock icke hindrar strandstaten från att där utföra nödigbefunna byggnadsarbeten, t.o.m. torrlägga något kustvattenområde, om blott viktiga internationella leder ej avstängas eller göras oanvändbara

Förbjudet kan ej heller anse~~s~~ att utnyttja botten vid ankring, fiske och nedläggande av kablar och ledningar. Också bottenens ytskikt är enligt några forskare i strandstatens ägo, men i likhet med vad som anförts om territorialvattnets rättsliga natur torde det var bättre att ej heller i detta sammanhang använda denna uttrycksform, som alltför mycket betonar strandstatens rätt till detta område. Sålunda bör även för bottenens ytskikt användas suveränitetsteorin, såsom en betydande majoritet av doktrinen även gjort (också FN:s int. komm.) - Vad åter statspraxis vidkommer, så har denna gått i bägge riktningarna, men på senare tider tydligen mera ~~såsom~~ enligt suveränitetssuppfattningen. (Äganderättsuppfattning mest i England och USA, Higgins-Colombos ang. bly och koppargruvorna utanför Cornwall. Dessa ansågos tillhöriga staten, till den del de låg under öppna havet, men till prinsen av Wales, där de lågo under territorialvattnet, emedan prinsen hade fastigheter på Cornwalls kust. USA:s högsta domstol avgjorde 1947 en tvist mellan den federala regeringen och staten Kalifornien, varvid förklarades, att fyndigheten tillhörde förbundsstaten och ej delstaten).

III.

Den rättsliga skillnaden ~~mellan~~ mellan bottenens ytskikt och djupskikt har tidigare i någon mån berörts. Men å andra sidan få de under bottenyt-skiktet liggande jordmassorna icke alltför fullständigt jämföras med ovan vatten liggande landområden, vilket endel forskare synes göra (Gidel, som anser havsbotten och de underliggande jordlagren vara vatten-sköljda landområden). Havsbotten är ju även i omedelbar kontakt ~~med territorialvattnet~~ med territorialhavets vatten. Denna kontakt är i allmänhet betydligt närmare, än bottenens kontakt med de ovan vattenlinjen liggande torra landet. Till det inre av havsbotten kan man även tränga på två vägar, nämligen från stranden eller genom från havsbotten utförda grävningar och sprängningar, varvid bägge förfarandena ha sina egna svårigheter. Av dessa orsaker synes det, som om man beträffande bottenens djupskikt borde iakta ett eget system, som fordrar sina egna rättsregler, så att man ej enbart slaviskt följer det andra analogivis, antingen territorialhavets eller landområdenas system.

Det är icke skäl att ipso jure tillerkänna strandstaten äganderätt till ~~havet~~ territorialhavsbottenens djupskikt, liksom ej heller till bottenens ytskikt och vattenområdet ovanför, ehuru detta kanske bättre kunde försvaras i detta fall än beträffande ytskiktet och vattnet. Bättre är det emmelertid även nu, åtminstone så länge vi röra oss inom den internationella rättens område, att bestämma strandstatens förhållande till bottenens djupskikt på grund av suveränitetssuppfattningen. På denna ståndpunkt äro i allmänhet de nutida folkrättsforskarna. Men territorialhavets botten djupskikt torde knappast kunna hållas för ett sådant allmänt brukningsområde, som fallet är

med territorialhavet och bottenens ytskikt. Djupskikten kunna icke användas på samma sätt eller av envar i tur och ordning och utan att ~~de~~ ^{lagas} för mer än en stund ~~de~~ i brukarens besittning. Om territorialhavets botten djupskikt vore allmänt bruksområde, skulle vid verksamhet där uppstå oordning och många slags skador, om borrhningar och sprängningar utfördes på samma område utan hänsyn till andras redan byggda tunlar och anläggningar. Vattnets och bottenens ytskikt förändras icke nämnvärt och nötas icke, då de användas i samfärdsel och fiske, men borrhande av hål och grävande av gångar till bottenens djupskikt åstadkommer bestående förändringar och minskar de där befintliga tillgångarna, som icke förökas och icke kunna utökas såsom fiskstammen. Territorialhavets ~~botten~~ ^{mens} djupskikt är rättsligt ~~ett~~ närmast ett slags res nullius, som även kan ockuperas, men sålunda att denna rätt är förbehållen strandstaten och (eller) dess medborgare eller andra enskilda eller juridiska personer. Just denna faktiska skiljaktighet, till vilken ovan hänvisats, inverkar att en sådan ockupationsrätt (utan vilken bottenens djupskikt icke kunna effektivt nyttjas) kan medgivas och bör även medgivas. (Lika Björkstén, som emellertid anser att även bottenens ytskikt kan ockuperas) Suveränitet ^{ten} är således nu fullständigare än då det är fråga om territorialhavet och bottenens ytskikt. - Statspraxis, i den mån sådan förekommit, är i denna fråga något brokig, men synes i alla fall luta åt en dylik, vidsträckt befogenheter omfattande suveränitetsteori. (I kodifieringskonferensen i Haag 1930 påpekade Sveriges regering, att frågor om territorialhavets botten reglerats i svensk lagstiftning.)

IV.

Då vi nu övergå till den inrikes rätten, så framgår av det ovan sagda, att folkrätten ej ställer hinder i det avseendet, huru territorialstaten vill göra bruk av sina rättigheter på territorialhavet och dess botten, ~~eller~~ d.v.s. förbehålles de staten själv eller dess medborgare eller tillåtes ev. utlänningar bli på något sätt delaktiga därav. Och den omständigheten att man i samband med kodifieringskonferensen i Haag 1930 tämligen enhälligt ställde sig på den ståndpunkten att strandstaten har suveränitet till ifrågavarande vattenområden jämte botten, hindrar icke att någon av dessa stater i suveränitetens inlägger något slags äganderätt, såsom skett i USA och England. Men däremot talar vad som ovan ⁹förts speciellt beträffande territorialhavet, ~~men~~ och delvis även beträffande bottenens ytskikt. Territorialhavet och bottenens ytskikt borde bevaras för allmänt ~~bru~~ bruk. På sin höjd kunde man tänka sig att territorialhavets håvor vore strandstatens eller enskildas egendom. Men staterna ha i allmänhet icke förbehållit dessa tillgångar för sig själva, utan åt sina medborgare gemensamt utan att giva någon monopol. I övrigt har man nöjt sig med att reglera det sätt på vilket dessa tillgångar utnyttjas, så att de ej skola uttömmas.

Bottnens djupskikt skola betraktas på annat sätt, då de kunna ockuperas och på detta sätt bli föremål för äganderätt. Nu kunde det givetvis anses att djupskikten eo ipso, alltså utan ockupation eller förklaring därom skulle anses som statens egendom. En forskare (Feith 1948) har uttryckt att ingen stat med självaktning kunde resonera på annat sätt. Ett sådant uttalande förefaller dock överdrivet. Utan tvivel kan territorialstaten på grund av sin suveränitet fritt reglera havsbottnens rättsläge och utnyttjande även på så sätt att det förbehålles staten själv och att enskilda få vara verksamma där (borra och gräva efter mineraler) endast enligt på skilda villkor givet tillstånd. Detta kan även vara förnuftigt och ändamålsenligt för undvikande av stridigheter mellan nära varandra verksamma företagare. Men om staten icke i detta avseende lagstiftat eller beslutat något, så synes det såsom om driftiga enskilda medborgare och ~~tyvärr~~ varför inte t.o.m. en utlänning, i den mån han har rätt att driva näring i andra delar av statsområdet, skulle få utföra ockupation (inmutning med beaktande av gruvlagsbestämmelser) på detta t.v. herrelösa område, Varför skulle botten-skikten utan vidare vara statsegendom, då staten ej äger bottenens ytskikt och ej heller territorialhavet ovanför. Strandägarrens rättigheter - det må vara stat eller enskild - kan icke sträcka sig längre än till gränsen för det vattenområde, som m.jligen hör till landsfastighet, och äganderätt till vattenområde upphör i allmänhet där territorialhavet börjar. Närmelsevis alla stater ha ännu ej fastställt sin ståndpunkt till denna fråga genom lagstiftning (jfr vad som i noterna säges om Sverige, Frankrike, England och några av USA:s delstater).

V.

Vad slutligen Finlands rätt vidkommer, så kan man beträffande själva territorialhavet nöja sig med att hänvisa till vad vår stora vattenrättsauktoritet, prof. Haataja anför, att havsområde utanför byaråtgång ända till yttre gränsen för havsområdet - således så långt som territorialhavet sträcker sig - ligger utanför den privata äganderätten, men är under statens husbondevälde lydande område, vars nyttjande staten kan reglera. På detta område råder principiellt lika fiske och jakträtt för alla finska medborgare. Beträffande nyttjande av territorialhavets botten och dess djupskikt fås ingen ledning av vare sig vår doktrin eller vår lagstiftning. Sålunda komma vi till att även Finlands territorialhavs bottenytskikt är ett sådant allmänt bruksområde som territorialhavet självt, samt att bottenens djupskikt är ^herrelöst område, som kan bli föremål för ockupation. Vår gällande gruvlags bestämmelse skola dock i tillämpliga delar iakttagas även vid verksamhet under havsbotten. (Gruvlagen §1 mom.1 talar om sökande och inmutande av mineralfyndighet på egen eller annans område. Verksamhet under havsbotten har ej beaktats. Av nämnda stadgande kan naturligtvis icke härledas en sådan slutsats, att område under territorialhavet tillhötde staten med äganderätt).